

Види навчально-методичних задач для формування методичних навичок і розвитку методичних умінь майбутнього викладача французької мови

У статті обґрунтовано і визначено види навчально-методичних задач для формування методичних навичок та розвитку методичних умінь, якими повинен оволодіти майбутній викладач французької мови для ефективної організації навчально-виховного процесу під час практичних занять і самостійної позааудиторної роботи студентів і для організації їхньої позааудиторної роботи з французької мови.

Ключові слова: майбутній викладач французької мови, магістрант, навчально-методична задача, методичні навички, методичні вміння

Майєр Н. В. Виды учебно-методических задач для формирования методических навыков и развития методических умений будущего преподавателя французского языка

В статье обоснованы и определены виды учебно-методических задач для формирования методических навыков и развития методических умений, которыми должен овладеть будущий преподаватель французского языка для эффективной организации учебно-воспитательного процесса во время практических занятий и самостоятельной внеаудиторной работы студентов и для организации их внеаудиторной работы по французскому языку.

Ключевые слова: будущий преподаватель французского языка, магистрант, учебно-методическая задача, методические навыки, методические умения

Mayer N. V. Types of educational and methodical tasks for methodical skills and abilities formation and development of a future French teacher

Types of educational and methodical tasks for the formation of methodical skills and development of methodical abilities which a future teacher of French has to seize for the effective organization of teaching and educational process during practical training and independent out-of-class work of students and for the organization of their out-of-class work on French are proved and defined in the article.

Key words: a future teacher of French, undergraduate, educational and methodical task, methodical skills, methodical abilities

Становлення магістранта як майбутнього викладача французької мови (ФМ) відбувається зокрема й через моделювання його професійно-методичної діяльності на семінарських заняттях з дисципліни «Методика навчання іноземних мов у вищих навчальних закладах», протягом яких магістрант оволодіває методичними навичками та вміннями. У процесі методичної підготовки магістранта моделюються

типові ситуації професійно-методичної діяльності викладача, які вирішуються шляхом виконання навчально-методичних задач з метою оволодіння методичними навичками та вміннями на основі набутих методичних знань. **Навчально-методичну задачу** (НМЗ) трактуємо як засіб навчально-пізнавальної діяльності магістрантів з оволодіння методичними навичками і вміннями та контролю за рівнем їх сформованості у межах усіх компетентцій і субкомпетентцій, які складають методичну компетентність майбутнього викладача ФМ.

Аналіз наукових досліджень (Захаров А. В., Заяц Ю. С., Капаєва А. Е., Ковтунова Т. И., Курлыгина О. Е, Мамонтова Т. С. та ін.) показав, що проблема класифікації і групування НМЗ є актуальною для фахівців різних галузей знань. Не можемо погодитися з О. М. Ігною, яка наголошує на можливості інтеграції НМЗ, які використовуються для інших цілей і в інших предметних галузях, у методичну підготовку викладачів ІМ [4, с. 178]. Виходячи із завдань, об'єкта і предмета методики навчання іноземних мов (ІМ) як науки, освітньої технології та навчальної дисципліни [7, с. 42-44], особливостей професійно-методичної діяльності викладача ІМ і французької зокрема, вважаємо за необхідне для формування методичних навичок і розвитку методичних умінь майбутніх викладачів французької мови використовувати специфічні НМЗ, розроблені на основі визначених нами критеріїв, керуючись якими ми уклали типологію НМЗ [6].

Мета статті – визначити види НМЗ для формування методичних навичок і розвитку методичних умінь майбутніх викладачів ФМ.

Види НМЗ ми розрізняємо відповідно до дії або діяльності, яку повинен виконувати майбутній викладач ФМ у реальних умовах організації навчально-виховного процесу з ІМ. При цьому, підтримуючи точку зору А. В. Захарова [2, с. 11-12] щодо критеріїв розроблення НМЗ, ми враховуємо частотність їх використання у професійно-методичній діяльності викладача ФМ та можливість формування на їхній основі методичних навичок і розвитку методичних умінь, а також комплексність, яка передбачає взаємопов'язане оволодіння методичними навичками і вміннями.

Конкретизуємо види НМЗ у поєднанні із визначеними типами за двома основними критеріями – цільо-

ве призначення і самостійність методичних рішень, розподіливши їх на ті, які готують майбутніх викладачів ФМ 1) до організації навчально-виховного процесу під час практичних занять і самостійної позааудиторної роботи студентів та 2) до організації позааудиторної роботи з ФМ, що узагальнено в табл. 1.

**Види навчально-методичних задач
для формування методичних навичок і розвитку
методичних умінь**

Типи НМЗ	Аналітичні	Моделювальні	Творчі
Типи НМЗ	для організації навчально-виховного процесу під час практичних занять і СПР студентів		
Для формування методичних навичок	Аналіз; класифікація.	Трансформація; співвіднесення; відновлення; упорядкування; коригування; доповнення.	Добирання; укладання; розроблення.
	для організації позааудиторної роботи з ФМ		
	Аналіз.	Доповнення; співвіднесення.	Добирання; укладання.
Для розвитку методичних умінь	для організації навчально-виховного процесу під час практичних занять і СПР студентів		
	Аналіз.	Доповнення; коригування; розроблення.	Укладання; розроблення.
	для організації позааудиторної роботи з ФМ		
	Аналіз.	Х	Розроблення.

Умовні позначення: СПР – самостійна позааудиторна робота

Прокоментуємо визначені нами види НМЗ та наведемо приклади.

**НМЗ для формування методичних навичок
організації навчально-виховного процесу під час
практичних занять і самостійної позааудиторної
роботи студентів**

Аналітичні НМЗ передбачають аналіз магістрантами вправ, засобів навчання, зокрема електронних, засобів контролю, труднощів оволодіння навчальним матеріалом, фрагменту практичного заняття тощо.

Погоджуючись із О. М. Солововою, вважаємо, що засобами навчання ІМ слід уважати все те, що допомагає в процесі навчання / учіння як в аудиторній, так і в позааудиторній роботі [10, с. 34], а до засобів контролю відносимо навчальні матеріали, які використовуються для перевірки рівня сформованості іншомовної комунікативної компетентності, а саме: роздавальний матеріал, фоно- та відеограми, відеофонограми, комп'ютерні контрольні програми, мовний портфель, тести тощо [7, с. 160]. Не залишаємо поза увагою й електронні засоби навчання, які, з точки зору О. Д. Гарцова, є новою методичною категорією у системі засобів навчання ІМ [1, с. 7].

Приклад 1.

Тип: аналітична, з використанням інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ)

Вид: аналіз вправи

Інструкція: Ви – викладач французької мови, готуючи завдання з поглиблення лексичних знань про синоніми для самостійної позааудиторної роботи студентів I курсу, аналізуєте вправи, представлені на сайтах <http://exercices.free.fr/francais/voc/syn/syn3.htm>, http://www.ccdmd.qc.ca/fr/jeux_pedagogiques/?id=1088&action=animer, <http://exercices.free.fr/francais/voc/syn/syn1.htm> за такими критеріями: практична мета, тип і вид вправи, її аудіосупровід, наявність зворотного зв'язку на навчальні дії студента. Оберіть ті, які Ви вважаєте найдоцільнішими для використання відповідно до поставленої мети.

Приклад 2.

Тип: аналітична, з використанням ІКТ

Вид: аналіз дидактичних ігор

Інструкція: Ви – викладач французької мови – проаналізуйте запропоновану дидактичну гру (режим доступу: <http://phonetique.free.fr/phonconson/lr/plateau.html>) для залучення студентів до ігрової діяльності з метою удосконалення фонетичної компетентності на практичних заняттях та визначте практичну мету цієї гри:

- удосконалення рецептивних слухо-вимовних навичок
- удосконалення рецептивних інтонаційних навичок
- удосконалення продуктивних слухо-вимовних навичок
- удосконалення продуктивних інтонаційних навичок.

Виходячи з того, що класифікація – це розподіл за спільними ознаками, властивостями [9, с. 175], у НМЗ на класифікацію магістранти класифікують вправи за їхніми типами і видами, цілями, етапами навчання. Наведемо приклад.

Приклад 3.

Тип: аналітична, без використання ІКТ

Вид: класифікація

Інструкція: Ви – викладач французької мови. У Вашій «методичній скарбниці» є багато цікавих вправ для використання під час практичних занять з французької мови. Щоб не витратити багато часу на вибір необхідних вправ у процесі розроблення фрагментів практичних занять з формування професійно орієнтованої фонетичної компетентності, Ви вирішили класифікувати вправи за їхніми цілями:

- для формування репродуктивних інтонаційних навичок
 - для формування репродуктивних слухо-вимовних навичок
 - для формування рецептивних слухо-вимовних навичок
- Ecoutez la chanson et soulignez les syllabes qui contiennent une voyelle nasale.
 - Vous le savez, une mauvaise prononciation, ou même, une prononciation peu claire peut totalement changer le sens

de ce que vous voulez dire. Prononcez les phrases suivantes à haute voix. Vous entendez la différence ?

Mon frère est assez jeune. – Mon frère est assez jaune.

- B. Un même énoncé peut avoir des sens différents selon l'intonation avec laquelle il est prononcé. Ecoutez les réalisations suivantes et répétez après chaque signal sonore [13, с. 168].

Моделювальні НМЗ на трансформацію передбачають змінення інструкції до вправи, засобу контролю тощо; НМЗ на співвіднесення – перехресний вибір інструкцій і завдань до вправ. У НМЗ на відновлення магістранти відтворюють відсутні інструкції до вправ. Наведемо приклади.

Приклад 4.

Тип: моделювальна, без використання ІКТ

Вид: співвіднесення

Інструкція: Ви – викладач французької мови. Щоразу, працюючи з різними навчальними матеріалами, Ви поповнювали свою «методичну скарбничку» цікавими інструкціями та оригінальними завданнями до вправ. Спробуйте встановити їхню відповідність, обираючи адекватну інструкцію до кожної вправи.

1. Ecoutez les mots suivants et dites si vous entendez le son [u] ou [y].
 2. Vous allez entendre les phrases. D'après leur intonation indiquez ce qu'elles expriment : un ordre, une invitation, la surprise.
 3. Ecoutez et dites si vous entendez le son [u] une fois, deux fois, trois fois.
- A. Cheveux – chevaux, jeune – jaune, ...
 B. Nous allons à Paris en août. Nous allons à Paris avec Aurélie.
 B. Vous la lisez ! – Ah ! Tu viens avec moi ! – Venez avec nous !

Приклад 5.

Тип: моделювальна, без використання ІКТ

Вид: відновлення

Інструкція: Ви – викладач французької мови – в процесі підготовки плану-конспекту фрагменту практичного заняття для навчання лексики у своїй «методичній скарбничці» знайшли цікаві вправи, які хотіли б використати. На жаль, інструкції до них відсутні. Прочитайте завдання до вправ та сформулюйте дотичні інструкції.

- A. Toi, tu ne changeras jamais ! Qu'est-ce que Charles joue bien ! Cette jolie maison blanche. J'aime manger les choux.
 B. sac – valise – malle – bagage – baluchon – paquet

Faim :	là où doivent marcher les piétons
Trottoir :	besoin ou envie de manger
...	...

У процесі виконання НМЗ на упорядкування етапів/прийомів у фрагменті практичного заняття магістранти відновлюють їхню логічну послідовність. Підтримуючи точку зору Н. В. Язикової [12, с. 88], вважаємо, що упорядкуванню можуть також підлягати

методичні дії викладача, коректну послідовність яких магістранти встановлюють у процесі вирішення відповідних НМЗ.

НМЗ на коригування етапів/прийомів навчання передбачають коректне їх формулювання у запропонованому фрагменті що, по суті, є виправленням відповідних помилок, адже, як зазначає В. М. Поляков, майбутній викладач ІМ повинен уміти визначати «методичні помилки» та виправляти їх [8, с. 30]. Наведемо приклади.

Приклад 6.

Тип: моделювальна, без використання ІКТ

Вид: упорядкування

Інструкція: Ви – майбутній викладач французької мови – розробляєте фрагмент практичного заняття для формування репродуктивних лексичних навичок. Визначте коректну послідовність використання таких прийомів: відповіді на різні типи запитань, розширення зразка мовлення, короткі відповіді на альтернативні запитання, підстановка у зразок мовлення.

Приклад 7.

Тип: моделювальна, без використання ІКТ

Вид: коригування

Інструкція: Ви – викладач французької мови. В академічну групу, де Ви викладаєте, прикріплено магістранта-практиканта для проходження педагогічної практики. У розробленому ним плані-конспекті фрагменту практичного заняття етапи / прийоми навчання сформульовано некоректно. Виправте методичні помилки, які допустив магістрант-практикант, не ігноруючи мовні помилки.

У НМЗ на доповнення плану-конспекту фрагменту практичного заняття майбутні викладачі доповнюють його цілями, етапами, прийомами навчання, а також текстом про перебіг практичного заняття, що формулюється і конкретизується у відповідній інструкції. Наш власний педагогічний досвід доводить, що в процесі розроблення фрагменту практичного заняття з ФМ як магістрант, так і викладач ФМ повинні передбачити, з поміж інших, реалізацію професійної мети, яка підпорядкована практичним цілям. Такий підхід до формулювання цілей, а також використання відповідних прийомів їх реалізації, як показують результати нашого експерименту, підвищують ефективність розроблених магістрантами планів-конспектів у період педагогічної практики та забезпечують організацію професійно орієнтованого навчання студентів ФМ. Наведемо приклади.

Приклад 8.

Тип: моделювальна, без використання ІКТ

Вид: доповнення фрагменту практичного заняття

Інструкція: Перед Вами план-конспект фрагменту практичного заняття з розвитку вмінь аудіювання з повним розумінням змісту тексту, в якому визначено етапи і прийоми роботи та практичну мету. Доповніть його іншими цілями.

Творчі НМЗ для формування методичних навичок організації навчально-виховного процесу під час практичних занять з ФМ вимагають від майбутнього викладача найвищого рівня його самостійності у процесі їх виконання, чіткого дотримання параметрів, які задаються викладачем та формулюються в інструкціях. Передусім це добирання / укладання вправ / засобів контролю; добирання / розроблення засобів навчання, добирання навчального матеріалу; розроблення фрагменту практичного заняття. Надамо деякі пояснення та наведемо приклади.

Підтримуючи точку зору Л. М. Івашової [3, с. 4] та спираючись на власний педагогічний досвід, вважаємо, що формування у магістрантів методичної навички укладання вправ (у термінах Л. М. Івашової – проектування) є запорукою розроблення комплексів вправ, планів-конспектів окремих фрагментів та практичного заняття в цілому, адже вправа є основною одиницею організації навчання ІМ. Відомо, що добір / укладання викладачем тієї чи іншої вправи залежить від сформульованих практичних цілей заняття, а її адекватність уможливило їх ефективну реалізацію.

У процесі укладання вправ різні дії майбутнього викладача ІМ (антиципація – прогнозування, пошук – вибір, порівняння – групування, трансформація, комбінування – конструювання, оцінка – корекція) є інтегрованою системою дій із змінною домінантою однієї з них, адже метою пошуку є вибір, корекція, що потребує попередньої оцінки тощо [3, с. 14-15]. Тому, коли йдеться про виконання магістрантами творчих НМЗ на укладання вправ, допускається (але не є обов'язковим) використання навчальних посібників, підручників, Інтернет-ресурсів навчального призначення з тим, щоб знайти / дібрати / порівняти аналогічні вправи, трансформувати/скомбінувати/скоригувати їх відповідно до сформульованої інструкції. Наведемо приклад.

Приклад 9.

Тип: творча, без використання ІКТ

Вид: укладання вправи

Інструкція: Ви – викладач французької мови – готуєтесь до практичного заняття зі студентами IV курсу, однією із практичних цілей якого є розвиток умінь ознайомлювального читання за темою «*Le systéme politique en France*» на матеріалі тексту «*La séparation des pouvoirs et les institutions politiques en France*» (режим доступу до ресурсу: <http://www.bonjourdefrance.com/exercices/contenu/la-separation-des-pouvoirs-et-les-institutions-politiques-en-france.html>). Визначте потенційні лексичні труднощі студентів. Укладіть вправи дотекстового етапу з метою подолання цих труднощів у процесі читання.

О. М. Соловова наголошує, що кваліфікований викладач повинен уміти добирати та, за необхідності, створювати засоби, адекватні умовам навчання [10, с. 34]. Виходячи з того, що до засобів навчання від-

носимо матеріальні засоби, носії навчальної інформації, призначені для досягнення цілей навчання / учіння [5, с. 32], творчі НМЗ на добирання засобів навчання передбачають добирання текстів для читання, форм та засобів контролю, аудіо-/відеотекстів/фрагментів, пісень, віршів, природних і штучно створених опор тощо, електронних засобів навчання, зокрема представлених у мережі Інтернет. Розроблення засобів навчання передбачає створення штучних опор, різних видів навчальної інформації для формування мовних компетентностей, електронних засобів навчання з використанням інструментальних програм та навчальних середовищ. Наведемо приклади.

Приклад 10.

Тип: творча, з використанням ІКТ

Вид: добирання засобів навчання

Інструкція: Ви – викладач французької мови. Проаналізуйте Інтернет-ресурси навчального призначення (режим доступу: <http://phonetique.free.fr/indexphonvoy.htm>, <http://lexiquefle.free.fr/note.html>, <http://fnet.unileon.es/phon/dicteacti.html>) та доберіть електронні засоби навчання для вдосконалення орфографічної компетентності студентів I курсу в процесі самостійної позааудиторної роботи. Критеріями аналізу є такі: відповідність рівню володіння студентами французькою мовою, тематиці згідно з чинною Програмою, наявність зворотного зв'язку на навчальні дії студента.

Творчі НМЗ на розроблення плану-конспекту фрагменту практичного заняття передбачають дотримання магістрантом заданих параметрів (курс навчання, тема, практична мета, засоби/прийоми навчання тощо). При цьому, на основі практичної мети, передбачається самостійне формулювання магістрантом інших цілей розроблюваного фрагменту практичного заняття.

Охарактеризуємо НМЗ для формування методичних навичок організації позааудиторної роботи з ФМ.

НМЗ для формування методичних навичок організації позааудиторної роботи з ФМ

Аналітичні НМЗ передбачають аналіз магістрантами цілей/етапів позааудиторного заходу з ФМ, завдань/запитань, критеріїв оцінювання конкурсу/вікторини тощо. Наведемо приклад.

Приклад 10.

Тип: аналітична, з використанням ІКТ

Вид: аналіз запитань вікторини

Інструкція: Ви – викладач французької мови – готуєтесь до проведення вікторини зі студентами I курсу на тему «*L'usage gastronomique en France*». Проаналізуйте запитання вікторини, представлені у запропонованих Інтернет-ресурсах (<http://tourismefle.free.fr/RestauQCM4.htm> тощо) з точки зору їх відповідності рівню володіння студентами французькою мовою та рівню лінгвосціологічних знань.

Моделювальні НМЗ на доповнення передбачають доопрацювання магістрантами запропонованих викладачем сценаріїв з метою доповнити їх необхідними структурними компонентами – цілями, критеріями оцінювання, умовами конкурсу/вікторини тощо; визначити навчальний матеріал, який повинні повторити студенти, готуючись до участі в конкурсі/вікторині тощо. Наведемо приклади.

Приклад 11.

Тип: моделювальна, без використання ІКТ

Вид: доповнення

Інструкція: Ви – майбутній викладач французької мови. Під час педагогічної практики Ви відвідали позааудиторний захід, проведений магістрантом-практикантом зі студентами I курсу – вікторину на тему «Dans le monde des professions». Ви знайомитесь із планом-сценарієм вікторини і звертаєте увагу на те, що в ньому не сформульовано цілі / умови проведення / критерії оцінювання / не визначено навчальний матеріал, який повинні повторити студенти, готуючись до участі у вікторині. Щоб скористатися цим планом-сценарієм у майбутній професійній діяльності, Вам слід доповнити його відсутніми структурними елементами.

Виконуючи НМЗ на співвіднесення, магістранти встановлюють відповідність між видом і темою позааудиторного заходу та його практичною метою, між етапами / типом проекту і його завданнями, між функціями викладача і діями студентів на різних етапах роботи над проектом тощо. Наведемо приклад.

Приклад 12.

Тип: моделювальна, без використання ІКТ

Вид: співвіднесення

Інструкція: Ви – майбутній викладач французької мови – під час педагогічної практики плануєте залучити студентів III курсу до проектної роботи, результатом якої буде мультимедійний проект «Les musées de Paris». Готуючись до його організації, Ви, серед запропонованих нижче, визначаєте свої функції як викладача французької мови і навчальні дії студентів на кожному із етапів проектної діяльності і заповнюєте таблицю.

Етапи роботи над проектом	
Підготовчий етап	
Функції викладача	Навчальні дії студентів
Етап реалізації	
Функції викладача	Навчальні дії студентів
Завершальний етап	
Функції викладача	Навчальні дії студентів

Підтримуючи точку зору Т. Ю. Тамбовкіної, яка наголошує на необхідності використання методу проектів у професійній підготовці майбутнього вчителя ІМ, вважаємо, що метод проектів є ефективним для формування методичних навичок майбутніх викладачів ФМ та розвитку їхньої методичної самостійності. Дослідниця зазначає, що у ВНЗ методичні проекти недостатньо використовуються під час проведення занять з методики навчання ІМ, а їх виконання передбачає створення методичних матеріалів. Наприклад, метою методичного проекту «Країнознавча вікторина», як зауважує Т. Ю. Тамбовкіна, є підготовка запитань, ілюстративного матеріалу тощо [11, с. 64-67]. Отже, виконання **творчих** НМЗ вимагає від магістрантів добирання / укладання за заданими викладачем параметрами навчальних матеріалів для проведення вікторини/конкурсу; укладання тематики проектів, добирання довідкових та інших джерел для організації роботи над проектом тощо.

Не викликає сумніву необхідність залучення ІКТ в організацію позааудиторної роботи з ФМ, зокрема використання розроблених «on-line вікторин» і представлених на спеціалізованих сайтах мережі Інтернет, призначених як для тих, хто вивчає ФМ, так і для викладачів. У цьому випадку завдання викладача ФМ, який бажає організувати такий вид позааудиторного заходу, полягає у доборі «on-line вікторини», з якою працюватимуть студенти. Наведемо приклад.

Приклад 13.

Тип: творча, з використання ІКТ

Вид: добирання

Інструкція: Ви – викладач французької мови – плануєте провести зі студентами II курсу «on-line вікторину» на тему «Géographie de la France». Проаналізуйте «on-line вікторини» (режими доступу до ресурсів: http://www.utc.fr/~aupetit/quiz_geo.shtml, <http://serbal.pntic.mec.es/ealg0027/francereg3f.html>) за критеріями – відповідність тематиці чинної Програми, рівню володіння студентами французькою мовою. Оберіть «on-line вікторину», яка найбільше відповідає визначеним критеріям.

Зауважимо, що в процесі виконання НМЗ для формування методичних навичок магістранти активно залучаються до професійно орієнтованої інформаційно-комунікаційної діяльності відповідно до сформульованих викладачем інструкцій. Таким чином, майбутні викладачі ФМ опановують різні способи залучення ІКТ у навчально-виховний процес з ФМ, акцентують їхню доцільність, готуються до самостійного усвідомленого використання ІКТ в умовах квазі-професійної діяльності в позааудиторний час та в реальних умовах навчання, зокрема під час педагогічної практики.

Розглянемо НМЗ для розвитку методичних умінь організації навчально-виховного процесу під час

практичних занять і самостійної позааудиторної роботи з ФМ.

НМЗ для розвитку методичних умінь організації навчально-виховного процесу під час практичних занять та самостійної позааудиторної роботи студентів

Аналітичні НМЗ передбачають аналіз запропонованого викладачем плану-конспекту / відеозапису практичного заняття з ФМ (у процесі асинхронної самостійної професійно орієнтованої навчально-пізнавальної діяльності) та аналізу відвіданого практичного заняття майбутнього колеги – магістранта-практиканта – під час педагогічної практики. Наведемо приклад.

Приклад 1.

Тип: аналітична, без використання ІКТ

Вид: аналіз

Інструкція: Ви – викладач французької мови. Проаналізуйте розроблений магістрантом-практикантом план-конспект практичного заняття за такими критеріями: коректність визначення типу і виду практичного заняття, коректність формулювання його цілей, адекватність етапів роботи цілям, кореляція схематичного плану і змісту роботи, адекватність прийомів навчання, коректність формулювання інструкцій, доцільність обраних засобів навчання, різноманітність режимів роботи, мовна правильність, загальне оформлення.

У процесі виконання *моделювальних* НМЗ на доповнення магістранти вносять у запропонований викладачем план-конспект практичного заняття з ФМ відсутні елементи: тип / вид / цілі практичного заняття / етапи / прийоми / режими роботи тощо. Виконуючи НМЗ на коригування майбутні викладачі знаходять і виправляють методичні помилки (некоректне формулювання цілей, визначення етапів, прийомів навчання тощо) у запропонованих планах-конспектах. Слід зауважити, що не залишаються поза увагою і мовні помилки, допущені у планах-конспектах, які теж підлягають виправленню. Крім того, моделювальні НМЗ передбачають розроблення магістрантами плану-конспекту за заданими викладачем параметрами. Наведемо приклади.

Приклад 2.

Тип: моделювальна, без використання ІКТ

Вид: доповнення

Інструкція: Ви – майбутній викладач французької мови. Ваш майбутній колега, магістрант-практикант, розробив план-конспект практичного заняття з французької мови, втім не сформулював його цілі / не визначив тип і вид заняття / не уклав схематичний план заняття / не сформулював прийоми навчання на визначених етапах. Доповніть план-конспект практичного заняття відсутніми елементами.

Приклад 3.

Тип: моделювальна, без використання ІКТ

Вид: коригування

Інструкція: Ви – викладач французької мови. Магістрант-практикант, який наразі проходить педагогічну практику, підготував план-конспект практичного заняття з французької мови і допустив деякі методичні помилки. Відкоригуйте його, звертаючи також увагу на мовну правильність.

Творчі НМЗ різних видів виконуються магістрантами в реальних умовах навчально-виховного процесу з ФМ під час педагогічної практики: на укладання циклу практичних занять, розроблення планів-конспектів практичних занять, завдань для самостійної позааудиторної роботи студентів, що вимагає від них аналізу / трансформації / добирання / розроблення дидактичних матеріалів, засобів навчання, зокрема електронних, та передбачає найвищий рівень прояву методичної самостійності. Майбутні викладачі ФМ не отримують інструкцій викладача навчальної дисципліни «Методика навчання іноземних мов у вищих навчальних закладах» щодо цього типу НМЗ, втім, у процесі їх вирішення, виконуючи роль викладача ФМ, дотримуються вимог чинної Програми, рекомендацій викладача ФМ закріпленої за магістрантом-практикантом академічної групи щодо використання навчальних посібників/навчально-методичних комплексів.

НМЗ для формування методичних навичок та розвитку методичних умінь організації позааудиторної роботи з ФМ

Для формування методичних навичок організації позааудиторної роботи з ФМ магістранти виконують *аналітичні* НМЗ на аналіз сценарію запропонованого викладачем позааудиторного заходу з ФМ (у процесі асинхронної самостійної професійно орієнтованої навчально-пізнавальної діяльності) та відвіданого позааудиторного заходу, проведеного майбутнім колегою – магістрантом-практикантом під час педагогічної практики. Наведемо приклад.

Приклад 1.

Тип: аналітична, без використання ІКТ

Вид: аналіз

Інструкція: Ви – викладач французької мови. Магістрант-практикант пропонує Вам розроблений сценарій позааудиторного заходу французькою мовою, який планує провести зі студентами під час педагогічної практики. Проаналізуйте його за такими критеріями: дотичність до вивченої теми на практичному занятті з французької мови, коректність формулювання цілей, кореляція форми і виду позааудиторного заходу, відповідність мовного і мовленнєвого матеріалу рівню володіння французькою мовою, мовна правильність.

Зауважимо, що, розробляючи типологію НМЗ та визначаючи їхні види, ми передусім керувалися частотністю їх використання викладачем ФМ у реальних умовах. Тому, враховуючи власний досвід педагогічної діяльності викладача ФМ та позитивний досвід колег, спостерігаючи за навчально-виховним процесом з ФМ у вищій школі, ми дійшли висновку про те, що в реальних умовах професійно-методичної діяльності з метою організації позааудиторної роботи викладач не вирішує моделювальних НМЗ, втім активно долучається до розв'язання творчих НМЗ. Цим пояснюємо відсутність *моделювальних* НМЗ для розвитку методичних умінь організації позааудиторної роботи з ФМ.

Для розвитку методичних умінь організації позааудиторної роботи студентів з ФМ пропонуємо один вид *творчих* НМЗ – на розроблення сценарію позааудиторного заходу ФМ, який виконується магістрантом під час педагогічної практики в реальних умовах навчально-виховного процесу та передбачає високий рівень методичної самостійності щодо добрання матеріалу, визначення цілей, форми, виду, етапів позааудиторного заходу, умов його проведення, критеріїв оцінювання тощо.

Таким чином, ми обґрунтували види НМЗ для формування методичних навичок і розвитку методичних умінь майбутніх викладачів ФМ, систематичність використання яких уможливорює підвищення ефективності оволодіння магістрантами методичною компетентністю у процесі їхньої асинхронної самостійної професійно орієнтованої навчально-пізнавальної діяльності.

Перспективу подальших досліджень вбачаємо у розробленні навчально-методичних задач для формування окремих субкомпетенцій методичної компетентності майбутнього викладача ФМ.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гарцов А. Д. Электронная лингводидактика в системе инновационного языкового образования: автореф. дис. на соискание уч. степени доктора пед. наук: спец. 13.00.02 «Теория и методика обучения и воспитания (русский язык, уровень общего и профессионального образования» / А. Д. Гарцов. – М., 2009. – 42 с.
2. Захаров А. В. Формирование прогностических умений студентов педагогического вуза (на материалах изучения дисциплин психолого-педагогического цикла): автореф. дис. на соискание уч. степени канд. пед. наук: 13.00.08 «Теория и методика профессионального образования» / А. В. Захаров. – Ишим, 2009. – 24с.
3. Ивашова Л. Н. Развитие умения проектировать упражнения в процессе профессиональной подготовки учителя иностранного языка: автореф. дис. на соискание уч. степени канд. пед. наук: спец. 13.00.08 «Теория и методика профессионального образования» / Л. Н. Ивашова. – Елец, 2007. – 23 с.
4. Игна О. Н. Современные классификации учебных методических задач / О. Н. Игна // Вестник Томского государственного университета. – № 338. – 2010. – С. 177-182.
5. Кабинет иностранного языка: методическое пособие / Е. С. Полат, Т. Ф. Горбунькова, Н. П. Грачева / под ред. Е. С. Полат. – М. : Гуманит. изд. Центр ВЛАДОС, 2003. – 208 с. : ил. – (Школьный кабинет).
6. Майер Н.В. Типология навчально-методичних задач для формування складників методичної компетентності майбутніх викладачів французької мови / Н. В. Майер // Науковий вісник кафедри ЮНЕСКО Київського національного лінгвістичного університету. Серія Філологія. Педагогіка. Психологія. – 2014. – Вип. 29. – С. 210-216.
7. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика: підручник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів / Бігич О. Б., Бориско Н. Ф., Борецька Г. Е. та ін. / за загальн. ред. С. Ю. Ніколаєвої. – К. : Ленвіт, 2013. – 590 с.
8. Поляков В. М. Комплекс видеофильмов для обучения студентов анализу урока иностранного языка / В. М. Поляков // Иностранные языки в школе. – № 1. – 1988. – С. 24-31.
9. Словник української мови: в 11 томах / за заг. ред. І. К. Білодіда. – Том 4. (І-М) – К. : Наукова думка, 1973. – 804 с.
10. Соловова Е. Н. Методика обучения иностранным языкам: Базовый курс лекций: Пособие для студентов пед. вузов и учителей / Е. Н. Соловова. – М. : Просвещение, 2002. – 239 с.
11. Тамбовкина Т. Ю. Развитие профессиональной автономии у будущих учителей иностранного языка с использованием метода проекта / Т. Ю. Тамбовкина // Иностранные языки в школе. – № 5. – 2000. – С. 63–68.
12. Языкова Н. В. Процесс обучения иностранным языкам как предмет профессионально-методической подготовки будущего учителя / Н. В. Языкова // Иностранные языки в школе. – № 2. – 1994. – С. 49-54.
13. Campà A. Forum 2. Méthode de français 2 : Hachette. Français langue étrangère / A. Campà, C. Vestreit, J. Murillo, M. Tost. – Paris, 2001. – 191 p.

Отримано 13.11.2014